HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

חלב שהבשר חופה אותו. חלב שעל הכסלים שתחת הכליות וגרלאה בגובהה הכסלים וחח"כ נגלע תחת הבשר מדוס דק ומתפשט תחת אותו בשר בכל הכסלים ומשהבשר חופהו מותר וכשכלה למטה[ז] אותו בשר יולא ממנו קרוס עב ולבן לבד קרוס דק וקולוש המתפשט בכל הכסלים שאסור משוס חלב דלקמן ותחת אותו קרוס עב יש חלב ויש שנוהגים איסור באותו חלב לפי שאותו קרוס אינו משוב חפוי בשר שדק הוא[ח] אבל בארץ אשכנז נוהגין בו היתר וגם בעיני נראה דחפוי גמור הוא. ובלובן כוליא הלך אחר המחמיר לשרש אחריו כיון דלא איתוקם הלכתא כרבי אסי והמחמיר יחמיר והמועט לא הפסיד: **האי פרקא דפוסי מפני.** זה עליונו וגובהו של אותו חלב שפירשתי קודם שיכסהו הבשר ואותו גובה עצמו מכוסה במתניס שקורין לונגיל"ש שרחבן מרחיב למטה מצלעות קטנות ומכסהו וכשהטבח מפרישו נראה אותו חלב: **פרוקי מפרקא.** כשהיא הולכת איבריה נעים והמתניס פעמים שהן נמשכים כלפי מעלה והכסלים נמשכין כלפי מטה ואין החלב נכסה בהן: **המסס וביתא הכוסות.** בסוף הקרב ולא זה הוא עיקר חלב המכסה את הקרב שקורין טייל"א שהוא תותב קרוס ונקלף אבל אותו חלב המכסה את הקרב דבוק לחלב שעל המסס וביתא הכוסות: **פרקא דקליבוסתא.** עלס קטן הוא ומונח על עלס שקורין הנק"א ומחובר לחולית האליה מלמעלה ועליו יש חלב תחת ראש המתן שקורין לונגי"ל: **חוטין שביד.** שאנו נוטלין מן הכתף: **משה.** [ט] תלמיד חכם: **ריש מעיא.** כשהדקין יולאין מן הקבה לריך לגרר חלב שעליהן אורך אמה: **וזהו חלב שעל הדקין.** שנחלקו בו רבי ישמעאל ורבי עקיבא [י] בחלו טרפות (לעיל דף מט:): **שבעוקין.** היינו ה' חוטי דכפלי פלנקש"ת: **עוקן.** הנק"ת: **בעי לחטוטי בתרייהו.** עד שימלא במספר הזה ולאשן אחד מחובר בשדרה ולאשי הפלוין נדבקין תחת החזה בראשי הצלעות: **ה' חוטי הוו.** ה' מקומות ובהן חוטים של איסור: **דטחלא.** טחול: **דידא.** שביד: **ודלועא.** שבלחי. וחוטים דקין הוא דקחשיב הלכך לא תנא מזרקי הלואר שאף הם משוס דם: **דביעי.** ביצים של זכר: **דמוקרא.** שעל המוח: **חוט ביה טפי.** שלא היה קולפו אלא בגובהו במקום עודיו שהוא מחובר שם לכרס ולחלב ואמר לו קלוף ולך עד מטה: **על הדד.** קרוס שעל מקום עודיו: **אמאי.** והא חלב הקרב הוא: **אלא לאו דכוליה.** של טחול כוליה: **עילאה.** חלב ממש שעל הכליות יש עליו קרוס דק והוא חלב גמור: **תתאה.** קרוס: **ביעי תשילתא.** ביצי זכר המעורים בגופו: **חד אסר.** משוס אבר מן החי דאע"ג דתלו ביה כתתוכין דמו:

אל

[א] חלב שהבשר חופה אותו מותר אלמא שעל הכסלים אמר רחמנא ולא שבתוך הכסלים הכא נמי שעל הכליות אמר רחמנא ולא שבתוך הכליות גופא אמר רבי אבא אמר רב יהודה אמר שמואל חלב שהבשר חופה אותו מותר איני והאמר רבי אבא אמר רב יהודה אמר שמואל [ב]האי תרבא דתותי מתני אסיר אמר אביי בהמה בחייה פרוקי מיפרקא [ג] אמר ר' יוחנן אנא לאו טבחא אנא ולאו בר טבחא אנא ונהירנא דהכי הוו אמרי בי מדרשא בהמה בחייה פרוקי מיפרקא אמר רבי אבא אמר רב יהודה אמר שמואל [ד]חלב שעל המסס וביתא הכוסות אסורין וענוש כרת וזהו חלב שעל הקרב [ה]אמר ר' אבא אמר רב יהודה אמר שמואל [ו]האי תרבא דקליבוסתא אסור וענוש כרת וזהו חלב שעל הכסלים ואמר רבי אבא אמר רב יהודה אמר שמואל [ז]חוטין שביד אסורין אמר רב ספרא [ח]משה מי אמר רחמנא לא תיכול בישרא אמר רבא משה מי אמר רחמנא אכול דמא חתכיה ומלחיה אפילו לקדירה נמי שפיר דמי אמר רב יהודה אמר שמואל [ט]ריש מעיא באמתא בעי גרירה וזהו חלב שעל הדקין ואמר רב יהודה [י]חוטין שבעוקין אסורין חמשא חוטי אית ביה בכפלא תלתא מימינא ותרתי משמאלא תלתא מפצלי לתרי תרי תרי מפצלי לתלתא תלתא נפקא מינה דאי שליף להו עד דחמימי משתלפי ואי לא בעי חטוטי בתרייהו אמר אביי ואיתימא רב יהודה חמשא חוטי הוו תלתא משום תרבא ותרין משום דמא דטחלי ודכפלי ודכוליתא משום תרבא דידא ודלועא משום דמא למאי נפקא מינה הני דמשום דמא אי מחתך להו ומלח להו שפיר דמי הנך לית להו תקנתא אמר רב כהנא ואיתימא רב יהודה חמשא קרמי הוו תלתא משום תרבא ותרי משום דמא דטחלי דכפלי ודכוליתא משום תרבא דביעי ודמוקרא משום דמא רב יהודה בר אושעיא הוה קא קליף ליה טחלא ללוי בריה דרב הונא בר חייא הוה קא גאים ליה מעילאי א"ל [יא]חות ביה טפי אתא אבוה אשכחיה אמר ליה הכי אמר אבוה דאמך משום דרב ומנו רב ירמיה בר אבא [יב]לא אסרה תורה אלא שעל הדד בלבד איני והאמר רב המנונא תנא קרום שעל הטחול אסור ואין חייבים עליו היכי דמי אילימא שעל הדד אמאי אין חייבין עליו [יג]אלא דכוליה אמר ליה [יד]אי תניא תניא גופא אמר רב המנונא תנא קרום שעל הטחול אסור ואין חייבין עליו קרום שעל גבי כוליא אסור ואין חייבין עליו והתניא חייבין עליו טחול אטחול לא קשיא הא כנגד הדד הא שלא כנגד הדד כוליא אכוליא נמי לא קשיא [טו]הא בעילאה הא בתתאה ביעי [טז]חשילתא רב אמי ורב אסי חד אסר וחד שרי מאן דאסר

מדלא

לומר לך חלב שכמוהו כשר ליקרב אמרתי לך חלב דפנות שאין ראויה ליקרב לא אמרתי לך משמע שהייתי אוסר חלב הדפנות אי לאו משוס דאינו קרב וא"כ חלב היותרת שהוא קרב עם היותרת אסור ולפי זה היה לן לאסור לוזן כוליא שהוא קרב עם הכוליא והכא שריגן ליה ומיהו איכא למימר שאני לוזן כוליא שממעט ליה קרא שעל הכליות ולא שבתוך הכליות ומ"מ קשה דלפ"ז ליתסר שומן האליה שקרב עם האליה ואף על גב דאמר בפרק כל הבשר (לקמן דף קיז.) דחלב האליה מיקרי חלב שתמא לא איקרי א]מ"מ ליתסר מטעם שקרב לכך נראה לי דדוקא חלב דפנות שדומה לשאר חלב ושמא אף תותב קרוס ונקלף הוא הוה מיתסר אי הוה קרב אבל חלב יותרת ולוזן כוליא ושומן האליה שאין דומין כלל לחלב לא מיתסרי דאין קרבין בתורת חלב אלא אגב יותרת וכוליא ואליה:

משה מי אמר רחמנא לא תאכל בישרא. דס"ד דאסר להו אפילו חתכו ומשוס חלב: **חתכיה** ומלחיה **אפילו** לקדרה שפיר דמי. מכלל דעד השתא משמע דלא הוה מיירי לקדרה אלא לגלי ואפילו הכי קאמר דאסור לפי שלא חתכה והא דקאמר לקמן גבי בשרא דאסמיק שפדיה בשפודא מידב דאיב דמא וכן ביעי וכן מיזרקי ופירש בקונטרס בלא חתכיה ומלחיה לא בעי למימר שלא עשה לא חתיכה ולא מליחה דהא חתיכה בעי אף לגלי כדמשמע הכא אלא ר"ל שלא עשה שתיהם אלא חתיכה לבדה ובקונטרס נקט לשון הגמ' דקאמר חתכיה ומלחיה ולגלי אין לריך חתכיה ומלחיה ודומה לחלק דהתם מיירי במיזרקי בפני עצמן כשהוא חוץ לגואר לכך לא בעי חתיכה לגלי שדרך מקוס חתך שהם יצא הדם אבל הכא מיירי שהחוטין שליפין בתוך היד לכך [יט] (לא) בעי חתיכה לגלי ואם היינו אומרים כן היה קשה לפירוש ר"ת דפירש שכמו שנהגו העולם לבשל כבד בקדרה אחר צליה כן מותר לבשלו בקדרה אחר מליחה כשהה שיעור מליחה משוס דמליחה הרי הוא כרותח והיינו כרותח דלגלי מדנתן ה"ג שיעור לשהיית מליחה כשיעור צלייה והשתא לא יתכן דאם לא היה לריך כאן חתיכה לגלי אם כן לא היה ראיה מגלי למליחה דהא גלי מפלטו טפי ממליחה דלגלי לא בעי חתיכה ויהא מותר לבשלו בקדרה ועם המליחה בעיא חתיכה לקדרה:

חמשה חוטי איתא בכפלי. פירש בקונטרס שמחוברים בראשי צלעות שתחת החזה ולריך ליזהר אותם הקושים חלק של פיס לחטט אחריהם עד החזה: **בעי** לחטוטי בתרייהו. חטיטה לא הוי אלא מדרבנן מדא דהא חלב אמר רחמנא ולא חוטין ועוד שעל הכסלים ולא תוך הכסלים ומ"מ לריך לחטט אחריהם מדרבנן ולא דמי לבשר החופה את החלב דשרי דהכא בהמה בחייה פרוקי מיפרקא ומשכין החוטין בהליכתה ומתגלים אי נמי כיון דבלאו הכי לוזן גלוים אף מה שבתוך הבשר אסור מדרבנן:

מדלא

מסורת הש"ס

[ח] ג"ל ואמר. [ט] [שבת קא: וש"נ], [י] [שון גוד אחיתן], [יא] [שבת קטו: וש"נ], [יב] [ועי' בערוך ערך אסל ב' ובפירש"י בכרוכות לח. ד"ה ת"ל רבא וכו' ובפי' הטור והמחבר סוף סי' סב], [יג] [רש"ל מת"ז], [יד] במ"ת ליתא "שדק הוא", [טו] [אבל במס' בילה [דף לח:] אמר רב ספרא משה שם פירש"י ביקרא דמשה קא משתבע], [טז] [טעות הדפוס],

גליון הש"ם

רש"י ד"ה וזהו וכו' באלו טרפות. וע"ש ברש"י ד"ה אף כל וע"ע:

הגהות הב"ח

[ח] נב' מיפרקא דאמר ר' יוחנן אגא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוס' ד"ה (דף לב ע"ב) אמר אביי וכו' מ"מ ליתסר מטעם שקרב. נ"ב עי' בס"ג בהלכות חלב דף קל"ב דמייחב זה וכבריו הם ע"פ הסוגיא דכריתות דף ד' ע"א ומימה על התוס' אלא הביאו דבריו אז הסוגיא דכריתות וע"ע דגם לקמן דף קיז ע"א איתא הכי. שוב ראיתי למהרי"ט יו"ט וכנה"ג עמדו בזה ועי' בספר שורה הלכות סוף הלכות חלב דף נ' ע"ד ד"ה עוד הקשו וכו' האריך בזה:

מוסף רש"י

משה. כלומר רבינו בדורו כמשה בדורו (שבת קא:) גדול הדור (סוכה לט.) אז: ביקרא דמשה קא משתבע (ביצה לח:). **וזהו חלב שעל הדקין.** כשהמעיים מתחילים לימשך מן הקיבה הוי חלב שעל הדקין אסור עד אמה לדברי ר' ישמעאל מפני שחלב שעל הקרב שקורין טיל"א מחובר בו והכתוב מרבהו בכלל מותאת כל החלב, אבל חלב שעל הקבה לר' ישמעאל מותר (לעיל מט:). **חשילתא.** מעוכים (ברכות לח.).

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ז מהל' מאכלות אסורות הל' ז [טוש"ע י"ד סי' סד סעיף ד]:

כג ב מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ז:

כד ג מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעיף ח:

כה ד מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעיף ו:

כו ה מיי' שם הל' יג סמג שם טוש"ע י"ד סי' סה סעיף ח:

כז ו מיי' שם הל' ט סמג שם טוש"ע י"ד סי' סד סעיף טו:

כח ז מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף יג:

כט ח ט מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף י:

ל י מיי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעיף יב:

לעזי רש"י

לונביל"ש. מתנים.
טייל"א. קרום (שומני).
הנק"א. ירך.
לונבי"ל. מתניים.
פלנקש"א [פלנק"ש]. כסלים (השרירים הפנימיים של הירך סמוך לכליה).
הנק"א. ירך.

רבינו גרשום

בהמה בחייה פרוקי מיפרקא. כלומר כשהיא הולכת נמשכין מתניה אילך ואילך ולא חשיב תרבא תחת הבשר שאין עומדין המתנים במקומן: ונהירנא. כלומר וזכור אנא: דקליבוסתא הַנְיָיש: חוטין שביד אסורין. כלומר גידין שבזרוע: משה מי קאמר רחמנא לא תיכול בשרא. כלומר בלשון כבוד כלומר אדם חשוב: ריש מעיא באמתא בעי גרידא. ואיזהו ריש מעיא מן המצר ולמטה כשמתחיל בני מעים מן הכרס באורך אמה חשוב כברס עצמו ובעינן שיגרדנו מן החלב למעלה: חוטין שבעוקין. כלומר שבאליה אלו החוטין שבכפלי: הנך לית ליה תקנתא דמשום תרבא אינון: דביעי ודמוקרא. כלומר מביצים של בהמה שקרמא למעלה מן הביצים. ודמוקרא חיתא דמתנח ביה מוחא דהוא אסור משום דמא: אלא שעל הדר בלבד חוט גדול של חלב שמעורה בטחול אלא לאו דכוליה אסור [ואינו] חייב עליו: ביעי חשילתא. כלומר ביצים המעוכים כמו מעוך וכתות. בבהמה שחשוב כמי שנטולין מן הבהמה וחשוב כאבר מן החי: